

krajnske prerokinje, ki, kakor nekteri terdijo, na nekim hribu pri Soderšici čudeže dela. Meni se le to čudno zdí, de duhovni in svetni oblastniki take burke toliko časa vganjati pusté!! Znabiti se bo reklo: kako čmo pomagati? Dekleta ne moremo staršem vzeti? Zakaj ne? Se vzame staršem sto in sto, tisuč in tisuč zdravih verlih mladenčev v brambo deželá — zakaj bi se ne vzelo eno bolno dekle in se dalo v bolnišnico ozdravljati v brambo čiste vére in odvernjenje toliko škodljivih vraž in sleparij!

Poprejšnje potovanje po nekdanji Japidii premišljevaje sim prišel v hipu na verh gojzda, ki Postojnsko dolino od Planinske delí. Tú se mi je prikazala lepa cerkev Matere Božje na Planinski gori, kamor ljudjé iz mnogih krajev, posebno pa iz Hrenovske in Slavinske fare o malim Šmaru radi na božjo pot hodijo, in kjer sim se v mladih letih, ko sim na jesenske šolske praznike iz Ljubljane domú hodil, z domačimi ljudmi in z drugimi znanci velikokrat sošel. — Iz verh gojzda pelje prav lepa cesta, ki se víje kakor Korška cesta čez Ljubelj, v Planino, velik, lep in bogat terg prek visokiga hriba. Pred tergam še stoji dandanašnji kakor straža okrogel stolp maliga grada (Kleinhäusel), v katerim je glasoviti Rauber bival, ki je Jamškiga Erazma zaterl. Precej pri tem stolpu pride Pivka iz Postojnske jame spet na svitlo; tode ne pravi se ji več Pivka, temuč Unc, ki že pri izvirku velik malin goni. Veliko vode dobiva Unc pa tudi po drugim izvirku, narberžé iz Cerkniskiga jezera, v nekim zalim kotu bolj proti jugu, in teče po prav prijetni ravni dolini, ki veliko sená rodí, malo več kot eno uro dalječ proti Garčerevcu, ter se tú v ravnini spet v podzemeljske jame pogrezne. Še le na Verhniku pride spet na svitlo, pa imé še enkrat spremeni in se Ljubljaniča imenuje. Ko ob dolgo deževnim vremenu iz omenjenih izvirkov toliko vode pride, de je žrela blizo Garčerevca dovolj požirati ne morejo, se napravi povodinj, ki celo dolino zalije, in se včasih — k sreči ne ravno pogostama — tako naraste, de ni nobeniga drevesa v dolini iz vode viditi, in de se morajo ljudjé v spodnji Planini iz svojih hiš vmakniti. — Zavolj večkratnih takih povodinj se je morala tudi cesta, ki je nekđaj posred doline skozi Laze šla, više prek visoke gore skozi Garčerevc napraviti, in v nekterih krajih prav iz žive skale izsekati. — Še je opomniti tú krasniga, nekđaj Kobencelnoviga, potem Koreninoviga, zdaj pa Windišgrečoviga grada, ki mu po domače sploh Planinski grad, po nemško pa „Haasberg“ pravijo, in ki na desni strani Unca Planinskimu tergu nasproti stoji.

Pogled v Bosno *).

Vseslaveni in celó tisti, ki se osobito le Slavene imenujejo, se ozirajo z radovednim očesom v evropsko Turčijo. Tam so Slaveni še, kakor so bili nekđaj, prosti tujega kvara, skoz 300 let so skoraj na enej in iste stopnji ostali. Čeravno ne omikan, vunder ni pokvarjen ti narod, je krepak in se evropske mehkužnosti še ni navzel, ktera je zahodno Evropo že skoraj ob vso moč pripravila. Ena veličanska misel, ena vne-majoča iskra, en mogočen mož, — in trohljeni stebri evropske Turčije bi se stresli in zrušili.

Kakor médlo truplo, ki nima notrajne, oživljajoče gorkote, boleha država nekđaj tako silnega carstva Ozmanov. Tudi poskušnje starega prijatla gjavrov, Rešid-pašata, strohljeno, razjedeno in podkopano poslopje Izlama po potrebah novega časa popraviti, so več pokvarile, kakor koristile pri svojeglavnih starih Turčinih,

ki psujejo vsacega človeka, ki ni njih rodú, in zaničujejo vse, kar ni turškega. Evropska Turčija je nehala biti, kar je nekđaj bila, strah zahodnim dežlam; ni pa nehala biti državna potreba, od kar je „zlata rog“ pravdo zastavil državnikom zapadnih in severnih dežel.

Slaveni v Turčii so Turkom tern v pèti; to razodeva sultanova vlada očitno; čimu sicer tako silovito ravnanje v Bosni? Zakaj se ljudstvu orožje jemlje, kteremu je orožje toliko kot truplu duša? Neumno bi bilo misliti na vstajo Slavenov in posebno na Turškem sedanji čas; da pa Slaveni vendar le Turkom strah delajo, da se na poznejo mogočnost vstaje endi vérje, pričajo plašne serca v Carigradu.

Serbia, Moldavia, Vlahija so turški jarm zaporedoma otresle; Gerško se je oprostilo; če Bulgarsko pod turškim žezlom ostane, se ne vé; kos za kosom je tergala Rusia od Turčije tikama do poslednje meje Turškega. Ako bi na Ruskem zares vse v tako popolnem redu bilo, kakor se v unanjih državah meni, — ako bi v terdnjavah njih dovolj živeža bilo, ako bi topništvo tako močno stalo, ako bi vojaštvo tako izurjeno v orožji bilo, kot so armade evropske, znabiti da bi bili Rusje že poterkali na Carigradske vrata. Menimo vendar, da velikan sveta še ni versača svoje moči dospel, da ura še ni prišla, mu nad Černo morje udariti. Ako bi se kaj tacega sedaj zgodilo, bi mu cela Evropa s topovi odgovorila, ker izobraženi narodi zahodnih dežel še niso tako opešali, da bi pri tacem početji mirno gledali. Pšica v serce večernih dežel se še ne smé vbosti. — Turčija bo vidoma sama razpadala in obnemogla.

Turški Slaveni se tiste dóbe veselé, ker upajo, da bojo rešeni silnega jarma, ki jim vničuje véro in narod. Oni se ozirajo večidel na Rusko, kamor jih močna véz, véz vére, vleče. Bosnjakom, Serbom in Bulgarom gré véra čez vse, in jim je veliko več kot narodnost. Napad na svete pravice njih vére zamore spodbosti to ljudstvo k vsemu, kar le človeška moč storiti zamore.

Večkrat se je Ruski vladi očitalo, da to tako živo iskro vére in narodske žlahte podpihuje v Bosni in na Serbskem. Tako očitanje pa je krivo oponašanje. Tega Rusii ni treba, ker samo po sebi se razvija ondi vse v njeni prid. Ni ji potreba skrivnih poslancov pošiljati med turške Slavene, da bi v njih narodsko zavest budili, ker oni nikdar niso pozabili narodske zgodovine. In če se tudi tú in tam kak opravnik vseslovanske stranke prikaže, se to ne zgodi po naročilu Rusie, še manj pa po naročilu Austrie, ki takih naklepov gotovo ne kuje.

Le spomniti se je treba živega gibanja v Bosni, ko so v letu 1848 Slaveni se zoper Madjare bojevali; znano je, da so se jim Bosnjaki v pomoč ponudili, in ker se jim je to odreklo, se je vendar marsikak junak z gor in gojzdov Bosne prikradel na Savo, se vdeležit svete vojske. Jugoslaveni se naprej pomikajo, nemška izobraženost sega proti jugu in tako si nasprot stojita dva naroda na zgornji Savi inakih misel, inakih djanj. Ako bi ne bila Austria tudi nemška pervooblastna država, bi serca Bosnjakov za njo veliko živejši bile; toliko bolj se tedaj na Serbsko ozirajo, na mlado, novorojeno državo Slavenov, deželo njih željá.

(Dalje sledí.)

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Senošec 2. maja. — Če je južno vreme slišimo lepo zvonjenje iz bližnje primorske vasi Štorje imenovane. Spet hvali delo mojstra — našiga rojaka Samasa-ta, ki je zvonove vliil. O ti priliki memo gredé

*.) Iz nemškiga Teržaškiga časnika »Triester Zeitung«.

povém: od kod imé Štorje? Štorjanska soseska je novo cerkev zidala, blizo stare cerkve je bil stolp (turn) in po tem so Lahi vas „vilaggio soto torre“ imenovali, iz katerih besed so menda Slovenci Štorje skovali.

Ker že od Štorij govorimo, ne moremo pozabiti, da so celò taki ljudje na svetu, ki bližnjimu še cepiča ne privošijo. Naš učitelj je namreč nekiga Štorjana lepo prosil, naj bi mu nekterih cepičev dal od žlahniga drevja, ki ga ima na vertu blizo Teržaške ceste, — ali kaj mislite, da je dobil? Zarobljen odgovor kamnitniga serca: „da nima za-nj cepičev!“ Mnogo svetev smo že v Novicah brali o obdelovanji Krasa, — pa kaj pomagajo besede, ako bi ondi več tacih in enacih nasprotnikov kmetijstva bilo!

Dragi Kraški sosedje! v lep izgled naj vam bo okrajni komisar rajni Tominc, ki se je za obdelovanje Krasa močno trudil. Število drevés, ki so jih kmetje pod njegovim vodstvom od Štorij do Sezane in sicer poleg Teržaške ceste zasadili, je veliko, in že bi velik gojzd imeli, ako bi bili po njegovi žalibog prezgodnji smerti vsako leto le nekoliko drevés sadili, namest da so jih mnogo že posekali.

Borja in sneg sta nam senó močno podražila, še bolj pa Sever, ki je naredil, da cent 4 goldinarje veljá. To je vunder od sile! Hvale vredin izgled nasproti lakomnim odertnikom daje gosp. G— v Postojni, kateri je voherniku, ki mu je svetoval, naj bi ceno sena povikšal, odgovoril: „Jez nočem v nesreči svojiga bližnjiga dobička iskati.“ Vse hvale vredno je tudi ravnaje gosp. Janeza Dejak-a, kateri iz svoje olarije sladove ostanke, in sicer poln škof za 6 krajcarjev prodaja, če ravno bi ga lahko za 20 krajcarjev spečal, kar je velika dobrota za kmeta, ki ne more sená kupovati. Zavolj tega je pa tudi v vsih delih srečen. Dejakov ol (pivo), ki ga v Pariz, v Benetke, na Laško in Gerško pošilja, je tako imeniten, da Teržačani v kerčmah le po njem prašajo. 1. maja so v Terstu kerčmarji gotovo več 100 vedrov Senožeškiga ola prodali; v logu (boschetto), kjer se Teržačani shajajo, se sliši sploh le klic: „bira di Senozecia! bira di Senozecia!“

Na koncu mojiga pisma še neke zastavice: Alj je to lepo, če oče sinu, kateri ga za nekoliko sena prosi, da bi blago zavil, ki ga mora v Ricmanje poslati, odgovori, da ga bo dobil, če za funt 2 krajcarja plača? — ali je človek usmiljeniga serca, kateri za cent sena, ki ga kmetu na posodo da, šest centov tirja, ki mu jih mora ubogi kmet ob času košnje poverniti? — Ali je ravnaje možá hvale vredno, kateri vedno od kristianske ljubezni in milosti govori, pa pri vsim tem cent sena vunder po 3 goldinarje prodaja?

Menda v ganjka teh zastavic ni teška.

Iz Ljubljane. Somnja sedanjiga ne hvalijo tergovci, pa je bilo somanji dan tudi sila slabo vreme. Goveje živine in konj je bilo veliko, pa precej drago na prodaj; kupca pa je bilo celò malo. Novo konjsko somnjiše je bilo sploh hvaljeno; konji, katerih je bilo čez 600, so bili lepo v dveh verstah postavljeni in v sredi med njimi je bilo prostora obilno. „Če se dolgo iše, se vunder le najde;“ to se je poterdilo tudi pri tem somnjišu, ktero se je že dolgo pripravniši želelo. Če se bojo drugi somenj konji v dveh verstah tako postavili, da bo po sredi med tema verstama le hodíše za kupce in bojo na obéh stranéh konji z glavami proti temu hodíšu postavljeni, ne more konjsko somnjiše boljši vredjeno biti. Toliko slabeji pa je somnjiše za govejo živino vredjeno; tù vse križem stoji, tako da kupec ni-

kakor ne more vse živine viditi, ker je brez vsiga reda postavljena, kar je ravno tako za kupca nerodno, kakor za prodajavca slabo. Treba bi tedaj bilo, da bi se tudi tukaj živina v tako lep red postavila, kakor stoji sedaj na konjskim somnji.

Novičar iz mnogih krajev.

Po višjim ukazu se imajo topovi, ktere so imele nektore mesta za naznanilo ognja, preč spraviti. — Ker dosihmal niso bili vsi učitelji ljudskih šol na prisego vzeti, se bo, kakor se sliši, to prihodnjič zgodilo. — Ministerstvo poduka je več učenim in v starih slovstvu izvedenim možém izročilo sostavo nove izdaje starih klasikarjev za rabo gimnazialnih šol. — Derva na vago prodajati, je ministerstvo kupčijstva dovolilo; tode vage morajo po naukazu izdelane biti. — Cesarskimu žebstvu je dobra poprava namenjena, namreč: da se bojo posebno žebci domačiga plemena in lepe postave za domačo rejo izbirali, zlasti pa tisti teške rodbine; — lahkonožni in šibki ptujci so že večkrat teške plemena popačili. — Od več krajev se zvé, da mraz 16. in 17. aprila vunder ni toliko škodoval, kakor se je sperviga mislilo. — Benečani se bojé za svilo, ker murbe še niso veliko odganjati začele, bojo tedaj svilodi o polovici tega mesca še malo živeža dobili. — Mnogo večih kmetovavcov v spodnji Austrii je prosilo ministerstvo, da bi dovolilo kmetovavcam ondi si asekuracijo zoper točo napraviti. — Mestna gosposka v Augsburgu bo letos silno čez kebre planila; vsak kdor jih en vagan prinese, dobi 12 kraje. za-nje. — Tudi Dunajska kmetijska družba je naznanila razglas po deželi: naj bi se tiči ne lovili! — Deklica, ki je bila vsa terda in brez zavesti skoz 6 mescov v Dunajski bolnišnici in ktero so že spet nekteri babjoverci za čudodelko imeli, se je ozdravila in že rudečelična 14 dni na sprehod hodi. — Zagrebški časnik poterdi, da je Omer paša svojimu svaku s silo ženo in otroka vzela, — da mu bi pa bil 4000 cekinov za-njo dal, kakor je govorica bila, pa pravi, da ni res. — 25. dan pret. mesca so zasačili v Parizu veliko beraško tovaršijo z njenim glavarjem vred; imela je za večerne shode veliko hišo najeto, kjer so imeli berači tudi svoje oblačila, najete otroke itd. spravljene; zvečer so se snidili in razdelili, kar so po dnevu naberačili ali vkradli. — Rimška vlada si bo napravila tuje polke (regimente), katerih dvoje bo iz Nemcov in Švajcarjev obstalo; vsak kdor stopi v Rimsko armado, če tudi ni katoljske vére, prejme 350 frankov. — V našim delu sveta se na leto porabi 417 milionov in 200.000 funtov tobaka; 231 mil. in 200.000 ga Europa sama pridela, 186 mil. funtov ga pa kupi v drugih delih svetá.

Popravik.

V življenjopisu Vega-ta je njemu po pomoti čast pripisana, da se zvezda »Wega« po njegovim iménu tako imenuje. »Wega«, ena nar večih zvezd na nebesu, je v starodavnih časih imenovana bila po ozvezdji, v kteriga okrožje spada, namreč: *Lyra*, *χελυς*, *Lyra* *ερμαιη* ali *κολληνηαιη* Fides, Fidicula, Lyra. Dandanašnje imé Wega pa je popačeno iz poslednje besede arabskiga iména El-nesr el wâki (pajadoči orel). — Ta popravek po razjasnjenji v zvezdoslovji izvedeniga moža naznani vredništvo, pričakovaje, da bo g. pisatelj kmalo sam vzrok te pomote bravcam razodel. Vred.